

Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως συμβούλου – μέντορα στην πρακτική άσκηση των φοιτητών/τριών: Απόψεις εκπαιδευτικών και φοιτητών/τριών του Π.Τ.Δ.Ε.

The primary school teacher’s role as an advisor – mentor in the context of the internship: what do primary school teachers and university students think about?

Ιωάννα Τσάρπα, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια, tsarpa@aegean.gr

Αλιβίζος (Λοΐζος) Σοφός, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Καθηγητής, Lsofos@aegean.gr

Ioanna Tsarpa, University of the Aegean, Post-Doc researcher, tsarpa@aegean.gr

Alivizos (Loizos) Sofos, University of the Aegean, Professor, Lsofos@aegean.gr

Abstract: This article presents the results of a descriptive and empirical research regarding the role of the primary school teacher as a mentor in the context of students’ internship at the Pedagogical Department of Primary Education of the University of the Aegean, as this role emerges according to the opinion of primary school teachers and university students. The aim is that these results be taken into consideration for the purpose of designing a mentoring internship model to be implemented at the Pedagogical Department of Primary Education of Aegean University.

From the point of view of methodology, the research’s sample consists of 40 teachers and 40 students who attended a scientific conference organised by the Pedagogical Department of Primary Education of the University of the Aegean in June 2016. Data were collected by means of a questionnaire specifically designed to meet the needs of the research and they were analysed by means of a descriptive analysis.

From the analysis of the questionnaires it was found that: the main reason why teachers get involved as mentors is to spread knowledge and experience; providing counseling support, developing pedagogical skills and stimulating reflection constitute the most important actions on the mentor’s side; last, scheduled meetings, in which the progress of teaching is discussed, are the most important means of “counseling” (interaction) between mentor and student.

In conclusion, the results of the research show that both primary school teachers and university students at the abovementioned Department consider that the teacher’s role as a mentor in students’ Internships is in many aspects important as regards facilitating and guiding students to attend mentoring programmes in the context of Internships at Pedagogical Departments.

Keywords: mentoring, mentor, beginning teacher, relationship

Περίληψη: Το άρθρο παρουσιάζει τα αποτελέσματα περιγραφικής, εμπειρικής έρευνας που

αναφέρονται στο ρόλο του εκπαιδευτικού ως μέντορα στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου, όπως αυτός καταγράφεται σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών και των φοιτητών, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό του μοντέλου της μεντορείας κατά την πρακτική άσκηση που εφαρμόζεται στο Τμήμα.

Μεθοδολογικά, η έρευνα έχει ως δείγμα 40 εκπαιδευτικούς και 40 φοιτητές που παρακολούθησαν μία επιστημονική ημερίδα του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αιγαίου τον Ιούνιο 2016. Εργαλείο συλλογής των δεδομένων αποτέλεσε ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας, ενώ ο τρόπος ανάλυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας είναι η περιγραφική ανάλυση.

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων διαπιστώθηκε ότι το σημαντικότερο κίνητρο για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ως μέντορες είναι η θέλησή τους να μεταδώσουν γνώσεις και εμπειρία, ότι οι σημαντικότερες ενέργειες από τη μεριά του μέντορα είναι η συμβουλευτική στήριξη – ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων και η παροχή ερεθισμάτων για ανατροφοδότηση – στοχασμό, και ότι οι προγραμματισμένες συναντήσεις, για να συζητείται η πρόοδος της διδασκαλίας, αποτελούν τις σημαντικότερες μεθόδους συμβουλευτικής μεταξύ μέντορα και φοιτητή.

Συμπερασματικά, από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου θεωρούν ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως μέντορα στην Πρακτική Άσκηση είναι ιδιαίτερα σημαντικός και πολυδιάστατος για τη διευκόλυνση και καθοδήγηση των φοιτητών, ούτως ώστε να ενταχθούν σε προγράμματα μεντορείας στο πλαίσιο των πρακτικών ασκήσεων στα Παιδαγωγικά Τμήματα.

Λέξεις κλειδιά: μεντορεία, μέντορας, εκπαιδευτικός σύμβουλος, πρακτική άσκηση, φοιτητές/τριες.

Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες η έννοια του mentoring κατακτά όλο και περισσότερο το χώρο της εκπαίδευσης, καθώς δημιουργούνται ανάγκες και προβλήματα στους εκπαιδευτικούς και επιχειρηματικούς τομείς τα οποία αναζητούν τρόπους επίλυσης με νέους πρωτοποριακούς τρόπους (Φραγκούλης, & Βαλκάνος, 2011). Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, το Mentoring (Μεντορεία) θεσμοθετήθηκε πολύ πρόσφατα (Ν.3848/2010) από την ελληνική Πολιτεία, όπου επικροτεί την αυξανούσα σημασία της η οποία καταδεικνύεται και από τη διεθνώς τεκμηριωμένη επιστημονική έρευνα.

Ο «Μέντωρ» στη μυθολογία ήταν πιστός φίλος του Οδυσσέα, του οποίου τη μορφή έπαιρνε η θεά Αθηνά, για να βοηθήσει τον Οδυσσέα ή το γιο του Τηλέμαχο. Η ορολογία αυτή συνηθίζεται σήμερα να χρησιμοποιείται για πρόσωπο που καθοδηγεί και συμβουλεύει κάποιον, ώστε να κάνει σωστές επιλογές. Η ετυμολογία της λέξης «Μέντωρ» είναι από το

«μεν», που σχετίζεται με διάφορες πνευματικές δραστηριότητες, όπως μένος, μνήμη, μανία, μάντης και την κατάληξη «τωρ», που δείχνει ότι κάποιος δρα συμβουλευοντας, λειτουργεί ως πρότυπο, υποβοηθεί στην εξεύρεση μονοπατιών στην επίλυση προβλημάτων.

Η Μεντορική ως καθοδήγηση είναι σήμερα δημοφιλής σε πολλά διαφορετικά πεδία: στην ιατρική, στις κοινωνικές επιστήμες, στη βιομηχανία, στις τράπεζες, στο στρατό, στις τέχνες, κλπ. Στην εκπαίδευση η Μεντορική χρησιμεύει κυρίως στην καθοδήγηση μαθητευομένων – ωφελούμενων. Η καθοδήγηση λαμβάνει τη μορφή διάδρασης μεταξύ του μέντορα και του ωφελούμενου. Με τη διάδραση μεταξύ τους παράγουν μορφές και τρόπους επικοινωνίας και εργασίας, με πρόθεση και σχέδιο, προσανατολισμούς σε αποτελέσματα. Το να μαθαίνεις να διδάσκεις υπό καθοδήγηση, σημαίνει να διαδράς πρόσωπο με πρόσωπο για τις ανάγκες της διδασκαλίας. Σε αυτή τη σχέση επίκεντρο είναι η εξέλιξη και ο μετασχηματισμός των αντιλήψεων των εμπλεκομένων, μέντορα και ωφελούμενου (Σαλβαράς, Γ., 2013).

1. Εκπαιδευτικός σύμβουλος – μέντορας και ο ρόλος του

Ο θεσμός του εκπαιδευτικού συμβούλου «μέντορα» αποτελεί βασικό εργαλείο κατά την πρακτική άσκηση των ανερχόμενων φοιτητών σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο ο εκπαιδευτικός σύμβουλος – μέντορας αναλαμβάνει διαφορετικούς ρόλους. Ανάλογα με τις ανάγκες του mentoring που πρέπει να εξυπηρετήσει, μπορεί να είναι κλασικός μέντορας, δάσκαλος, σύμβουλος, φροντιστής/προπονητής, πρότυπο ή παράδειγμα (Μετοχιανάκης, 1999; Μάρκου, 2010).

Για να μπορέσει να ανταπεξέρθει στους διαφορετικούς ρόλους που καλείται να αναλάβει ο μέντορας χρειάζεται να διαθέτει μια σειρά από δεξιότητες και ικανότητες (ManchesterMetropolitanUniversity, n.d.):

- Αυτογνωσία: θα πρέπει να υπάρχει καλή κατανόηση των δυνάμεων των μεντόρων και των αναπτυξιακών αναγκών τους.
- Οργανωτική τεχνογνωσία: πρέπει να γνωρίζει ο μέντορας τις δομές και λειτουργίες του κάθε οργανισμού, όπως για παράδειγμα του σχολικού οργανισμού.
- Αξιοπιστία: θα πρέπει να υπάρχει προσωπική και επαγγελματική αξιοπιστία και αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την ιδιότητα του μέλους σχετικών οργανισμών.
- Προσβασιμότητα: θα πρέπει οι μέντορες να είναι πρόθυμοι και ικανοί να αφιερώσουν αρκετό χρόνο στον μεντορευόμενο για να προσφέρει υποστήριξη και καθοδήγηση.
- Επικοινωνία: χρειάζονται εξαιρετικές δεξιότητες επικοινωνίας και να είναι οι μέντορες σε θέση να κατανοήσουν τις ιδέες και τα συναισθήματα των άλλων. Πρέπει επίσης να είναι σπουδαίοι ακροατές.
- Δυνατότητα εξουσιοδότησης: θα πρέπει οι μέντορες να είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα εργασιακό περιβάλλον όπου είναι ασφαλές για τα άτομα να δοκιμάσουν διαφορετικά πράγματα, επιτρέποντάς τους να συμβάλλουν με διαφορετικούς τρόπους.

- Επιθυμία να βοηθήσετε τους άλλους να αναπτυχθούν: πρέπει να κατανοήσουν οι μέντορες πώς αναπτύσσονται τα άτομα και να έχουν εμπειρία, τυπικά ή ανεπίσημα, για την ανάπτυξη άλλων.
- Ανακάλυψη: θα πρέπει οι μέντορες να είναι ανοικτοί σε νέους τρόπους να κάνουν πράγματα με διαφορετικούς τρόπους εργασίας.
- Ενσυναίσθηση: Δυνατότητα συνειδητοποίησης των άλλων.
- Κατανόηση: Πρέπει οι μέντορες να είναι διατεθειμένοι να προσπαθήσουν να κατανοήσουν διαφορετικές προοπτικές, προσεγγίσεις και ενδεχομένως τα διαφορετικά υπόβαθρα των διαφορετικών ατόμων (Τσάρπα, 2020).

Οι δεξιότητες αυτές είναι απαραίτητες στο σύνολο των μεντόρων. Επίσης, είναι απαραίτητες και στη βάση των διαφορετικών ρόλων που καλούνται να διαδραματίσουν οι μέντορες και που είναι οι εξής (Manchester Metropolitan University, n.d.):

Καθοδήγηση (coaching): Αυτός είναι ένας πολύ ενεργός ρόλος του μέντορα, όπου θα συνεργαστεί με τον μεντορευόμενο για να τον ενθαρρύνει στην ανάπτυξη σχετικών δεξιοτήτων και στάσεων για το μέλλον. Το επίκεντρο του ρόλου της καθοδήγησης είναι η ικανότητα να βοηθηθεί ο μεντορευόμενος να δει πέρα από την τρέχουσα κατάσταση και να προσδιορίσει ποιο μπορεί να είναι το μέλλον και τι πρέπει να συμβεί για να συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου. Αυτό είναι χρήσιμο για τον καθορισμό στόχων και τον εντοπισμό των ενεργειών που πρέπει να ακολουθήσει ένα άτομο. Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται:

- Ακρόαση με ανοιχτό μυαλό και χωρίς κρίσεις.
- Να είναι σε θέση να δει το θέμα από μια διαφορετική οπτική γωνία, εκείνη του μεντορευόμενου.
- Προσδιορισμός της συμπεριφοράς που πρέπει να αλλάξει.
- Βοήθεια σε άλλα άτομα να αναγνωρίσουν τα δικά τους πλεονεκτήματα και τους τομείς αδυναμίας τους.
- Παροχή εποικοδομητικής ανατροφοδότησης.
- Καθορισμός έργων που θα οδηγήσουν τον μεντορευόμενο στα άκρα των δυνατοτήτων του.
- Δυνατότητα διευκρίνισης έτσι ώστε και τα δύο μέρη να έχουν κοινή κατανόηση.
- Να είναι σε θέση να αναλάβουν και να αποκτήσουν έναν μεντορευόμενο, να τον βοηθήσει ο μέντορας να αξιολογήσει και να αναγνωρίσει τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά.

Συμβουλευτική (Counselling): Στη συμβουλευτική ο μέντορας ενεργεί ως εξής: επιλύει ένα πρόβλημα ή λαμβάνει μια δύσκολη απόφαση. Ο μέντορας βοηθά τον μεντορευόμενο να διασαφηνίσει τα πραγματικά προβλήματα και να δει τη μεγαλύτερη εικόνα. Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται:

- Ακρόαση χωρίς σχολιασμό, εκτός αν βοηθά τον μεντορευόμενο να διευκρινίσει τις σκέψεις του.
- Εστίαση στις παρατηρούμενες συμπεριφορές και όχι στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας.
- Ικανότητα να χειρίζεται τις αρνητικές πληροφορίες χωρίς να οδηγεί τον mentee σε μια συναισθηματική απόφαση.
- Αποφυγή ανελαστικών επιχειρημάτων.
- Βοήθεια στον μεντορευόμενο όσον αφορά στην εποικοδομητική λειτουργία επίλυσης προβλημάτων.
- Να γνωρίζει πότε να καλέσει ειδικούς συμβούλους.

Δικτύωση (Networking): Στο ρόλο της δικτύωσης ο μέντορας προειδοποιεί τον mentee για τη χρήση επαφών τόσο επίσημων όσο και ανεπίσημων εκτός της επίσημης δομής του τμήματος. Εξηγούν επίσης πώς αυτά τα άτομα μπορούν να προσδώσουν αξία στον μεντορευόμενο για την επίτευξη των στόχων του. Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται:

- Η ικανότητα καθορισμού και κατανόησης δικτύων, τι προσθέτει αξία και γιατί.
- Κατανόηση σημαντικών περιοχών που θα πρέπει να επηρεάσουν και προσδιορισμός των σημαντικών ατόμων.
- Δημιουργία ευκαιριών για τους μεντορευόμενους να συναντήσουν άλλους που θα βοηθήσουν στην παροχή πληροφοριών ή ευκαιριών για να βοηθήσουν στην ανάπτυξη κενών στη γνώση του μεντορευόμενου.

Διευκόλυνση (Facilitating): Ο μέντορας ως διευκολυντής αναλαμβάνει δράση που θα διευκολύνει έμμεσα τον δρόμο για να συμβεί κάτι άλλο. Με τη διευκόλυνση ξεκινά μια διαδικασία που θα βοηθήσει τον mentee να επιδιώξει τους στόχους του. Βασικές δεξιότητες που απαιτούνται:

- Να είναι σαφής για το τι πρέπει να συμβεί και γιατί.
- Αναγνώριση των πιθανών εμποδίων και των αιτιών αυτών.
- Παροχή συμβουλών και καθοδήγηση σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης των εμποδίων.
- Η κατανόηση των πολιτικών της διαχείρισης.
- Εξομάλυνση των εμποδίων για τον μεντορευόμενο, για παράδειγμα υποστηρίζοντας ιδέες (Τσάρπα, 2020).

2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συμβούλου – μέντορα: πέντε κατηγορίες ενεργειών του μέντορα σύμφωνα με το Σοφό (2015)

Στο πλαίσιο αυτής της διαπροσωπικής σχέσης ο μέντορας ενεργεί μέσα από μια πολλαπλή και πολυεπίπεδη διάδραση με τον εκπαιδευόμενο φοιτητή και δημιουργεί ένα πλαίσιο επικοινωνίας, δηλαδή ένα θετικό ψυχολογικό κλίμα στη βάση μιας διαλεκτικής και αμοιβαίας σχέσης. Στη βάση των ενεργειών αυτών, που παρουσιάστηκαν πιο πάνω, αναπτύχθηκε ένα μοντέλο ενεργειών των μεντόρων που περιλαμβάνει πέντε διαστάσεις. Καθεμία από αυτές αναφέρεται σε δύο οπτικές: α) του εκπαιδευτικού συμβούλου (μέντορα), ο οποίος εξωτερικεύει, ανατροφοδοτεί, καθοδηγεί, στηρίζει συμβουλευτικά και β) του φοιτητή (μεντορευόμενου) που αντίστοιχα παρατηρεί, στοχάζεται, αυτορυθμίζεται, αναπτύσσει δεξιότητες. Το ακόλουθο γράφημα αισθητοποιεί τις διαστάσεις στήριξης που μπορεί να προσφέρει ένας ως μέντορας:

Γράφημα 1: Πέντε διαστάσεις διακριτών ενεργειών του μέντορα

Περιβάλλον αποδοχής – δυνατότητα προσωπικής έκφρασης: Η πρώτη διάσταση αναφέρεται στο πλαίσιο επικοινωνίας που διαμορφώνει τον πυρήνα της μεντορείας, τον οποίο ονομάζουμε «περιβάλλον αποδοχής», π.χ. α) ενέργειες για την προώθηση της επικοινωνίας, συνεργασίας και της ανάπτυξης της διαπροσωπικής σχέσης, β) παροχή ελευθερίας για τη διαμόρφωση προσωπικού πλαισίου και περιεχόμενο στη διδασκαλία τους. Η Ουμανιστική και η Ανθρωπιστική Παιδαγωγική επισημαίνει τη σημαντικότητα της προϋπόθεσης αυτής, γιατί θεωρεί ότι ο ασκούμενος φοιτητής έχει ανάγκη από αποδοχή και πραγματικές και ειλικρινείς σχέσεις (Nohl, 1963). Επίσης, υπό το πρίσμα της συστημικής επικοινωνίας (Watzlawick, 1972) και της κριτικής Παιδαγωγικής (Habermas, 1973), τονίζεται η σημασία της ποιότητας αυτών των σχέσεων και κάνει σαφές ότι οι σχέσεις αυτές θα πρέπει να είναι «αβίαστες» δηλαδή να μην αποτυπώνουν κυρίαρχους ρόλους και πρακτικές επικοινωνίας. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, ως μέντορες θα πρέπει:

- να προωθούν την επικοινωνία και τη συνεργασία με στόχο την ανάπτυξη

διαπροσωπικής σχέσης,

- να παρέχουν ελευθερία για τη διαμόρφωση προσωπικού πλαισίου και περιεχόμενου για τη διδασκαλία.

Εξωτερίκευση – παρατήρηση: Η εξωτερίκευση των εμπειριών και των γνώσεων ενός έμπειρου επαγγελματία αποτελεί βασική διάσταση. Ως γνώστης του επαγγελματικού πεδίου έχει εσωτερικεύσει αξίες, στάσεις διαδικασίες και έχει συγκροτήσει σε κριτικό βαθμό γνώσεις, δεξιότητες και αξιακούς προσανατολισμούς, οι οποίοι αξιοποιούνται σε προσωπικό επίπεδο και συνθέτουν αυτό που αποκαλείται άρρητη ή άδηλη γνώση. Με τις ενέργειες, τις επιλογές, τους συλλογισμούς, τις δεξιότητες, τις διαδικασίες, τον τρόπο υλοποίησης κ.α. ο μέντορας εξωτερικεύει, δηλαδή «φανερώνει» το άδηλο υπόβαθρο ενώ ο μαθητευόμενος έχει την ευκαιρία να παρατηρήσει τις αθέατες πλευρές του εκπαιδευτικού πεδίου και του επαγγέλματος ως εκπαιδευτικού. Επίσης, το πλαίσιο αυτό δίνει τη δυνατότητα στο φοιτητή να γνωρίσει το περιβάλλον της τάξης, να κατανοήσει το ρόλο του εκπαιδευτικού και τις αρμοδιότητες που αναλαμβάνει, να εντοπίσει και να κατανοήσει τη διαδικασία οργάνωσης και διεύθυνσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Με την εξωτερίκευση συνδέεται η επιλεκτική παρατήρηση από τη μεριά του ασκούμενου φοιτητή, η οποία δε εστιάζει στην απόκτηση παγιωμένων πρακτικών αλλά στον εντοπισμό παραγόντων, συνθηκών, δεδομένων (που του είναι γνωστά από τις θεωρητικές γνώσεις που έχει αποκτήσει στα πανεπιστημιακά μαθήματα). Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, ως μέντορες θα πρέπει να παρέχουν βοήθεια προς του φοιτητές:

- για τη γνωριμία με το περιβάλλον της τάξης (π.χ. μαθητές, μαθησιακό κεφάλαιο, ιδιαίτερες συνθήκες τάξης),
- στο να κατανοήσουν οι φοιτητές το ρόλο και τις αρμοδιότητες ενός εκπαιδευτικού,
- στην κατανόηση του σκοπού και του στόχου συγκεκριμένων ενεργειών (π.χ. οργάνωση τάξης σε ομάδες, επιλογή συγκεκριμένης διδακτικής μεθόδου).

Φθίνουσα Καθοδήγηση – αύξουσα αυτορρύθμιση: Η καθοδήγηση είναι άμεσα συνδεδεμένη με την αυτορρύθμιση του εκπαιδευόμενου. Ο ρόλος του μέντορα είναι να παρεμβαίνει με επιλεκτικό τρόπο. Η εκπαιδευτική παρέμβαση αυτού του τύπου θυμίζει τη μαθητεία που ήταν ευρέως εδραιωμένη κατά το μεσαίωνα. Σε συνδυασμό με την εξωτερίκευση που παρουσιάστηκε πριν, (ο μέντορας μπορεί να πραγματοποιεί ενέργειες δίνοντας λύσεις σε πραγματικές καταστάσεις, π.χ. εξωτερικεύοντας λεκτικά τους προβληματισμούς, τα κριτήρια επιλογής, τις επιλογές, και τις διαδικασίες επίλυσης) και μετά να ζητά από τον μαθητευόμενο να αντιμετωπίσει μόνος του ανάλογες περιστάσεις. Κατά περίπτωση, μπορεί να επεμβαίνει και σταδιακά να μειώνει τη στήριξη του, προκειμένου ο μαθητευόμενος να καταστεί ικανός αυτόνομης εργασίας. Η καθοδήγηση έχει σημείο αναφοράς το αυθεντικό πλαίσιο εργασίας, την οργάνωση και την προετοιμασία της διδασκαλίας, την επισήμανση επιπλέον πηγών (π.χ. βιβλιογραφία, φύλλα εργασία κ.α.), την ανάθεση επιμέρους έργου (π.χ. δημιουργία υλικού, σύντομη διδασκαλία κ.α.). Αυτό σημαίνει ότι η καθοδήγηση δεν είναι κανονιστική, αλλά ο βαθμός καθοδήγησης διαμορφώνεται μέσα

από τις πραγματικές εργασιακές και μαθησιακές ανάγκες και άρα έχει την τάση να είναι φθίνουσα. Η αντίστοιχη πλευρά της διάστασης αυτής είναι η αύξουσα αυτορρύθμιση του μαθητευόμενου η οποία σχετίζεται με την ικανότητα και την αυτονομία του προκειμένου: 1. να αναγνωρίζει και να προσεγγίζει τη φύση της εργασίας ή του προβλήματος, 2. να στοχάζεται πάνω στις προσωπικές ικανότητες, δεξιότητες και γνώσεις που ήδη έχει και να προσδιορίζει σε τι θα πρέπει να αναπτυχθεί προσωπικά, προκειμένου να αντιμετωπίσει με επιτυχία τη νέα κατάσταση, 3. να προβεί σε νοητική σύλληψη ενός σχεδίου εργασίας, 4. να υλοποιήσει τις ενέργειες που σχεδίασε, 5. να ελέγξει τα αποτελέσματα της εργασίας του, αλλά και της στρατηγικής που επέλεξε και 6. να προβεί σε διορθωτικές αλλαγές των παρεμβάσεων τόσο σε επίπεδο στρατηγικής και γνωστικών δεξιοτήτων όσο και σε επίπεδο διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, ως μέντορες θα πρέπει να παρέχουν βοήθεια προς του φοιτητές:

- στην προετοιμασία και στην οργάνωση της διδασκαλίας (π.χ. σχεδιασμός μαθήματος, θεματολογία, επισήμανση κυρίων στοιχείων),
- στο να επισημαίνουν επιπλέον πηγών πληροφόρησης (βιβλιογραφία, άρθρα κλπ) για το σχεδιασμό της διδασκαλίας,
- με την ανάθεση ενεργού ρόλου στην τάξη κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας (π.χ. ως βοηθοί στην τάξη).

Συμβουλευτική στήριξη – ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων: Η παροχή συμβουλευτικής στήριξης και βοήθειας αποτελεί την άλλη πλευρά της καθοδήγησης και σημαίνει συνοδεία και παροχή βοήθειας με στόχο την ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων. Η συμβουλευτική αποτελεί βασική κατηγορία της εκπαιδευτικής δράσης και έχει ως σημείο αναφοράς το συγκεκριμένο ασκούμενο φοιτητή ο οποίος λαμβάνει την πρωτοβουλία να επικοινωνήσει με τον εκπαιδευτικό σύμβουλο, προκειμένου να αντιμετωπίσει συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία συναντά κατά την οργάνωση της πρακτικής του άσκησης. Η παροχή συμβουλευτικής στήριξης αποσκοπεί στην ενδυνάμωση του ασκούμενου φοιτητή, προκειμένου αυτός να καταστεί ικανός να αποκτήσει ικανότητες και δεξιότητες για να ολοκληρώσει το σχεδιασμό που έχει προετοιμάσει. Κατευθυντήριες ενέργειες αποσκοπούν μεταξύ άλλων στην αντιμετώπιση ζητημάτων διαχείρισης τάξης και στη στήριξη φοιτητών σε κατάσταση άγχους ή αμηχανίας. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, ως μέντορες θα πρέπει να παρέχουν βοήθεια προς του φοιτητές ως προς τη:

- συμβουλευτική υποστήριξη σε ζητήματα διαχείρισης της τάξης,
- στήριξη φοιτητών σε καταστάσεις άγχους ή αμηχανίας,
- εμπύχωση σχετικά με τη διενέργεια της πρακτικής άσκησης και του δικού τους ρόλου στην τάξη.

Ανατροφοδότηση – στοχασμός: Η ανατροφοδότηση δεν αναφέρεται μόνο στο επίπεδο των παρατηρήσεων δεξιοτήτων, δηλαδή της ορθής ή μη αντιμετώπισης αρμοδιοτήτων που ανατέθηκαν, αλλά σχετίζεται με την προσωπικότητα (γνωστικές ικανότητες, δεξιότητες,

στάσεις, αξίες) και αμφίδρομη επικοινωνία και την ποιότητα της σχέσης που αναπτύχθηκε μεταξύ του μέντορα και του μαθητευόμενου. Καθώς η ανατροφοδότηση δεν είναι μονόδρομη (χαμηλή ιεράρχηση και προσδιορισμός των ρόλων) και η επικοινωνία είναι διαλογική, γιατί αναφέρεται τόσο σε επίπεδο περιεχομένου και σχέσεως είναι αναμενόμενο ότι μέσα από την ανατροφοδότηση μπορεί να ενδυναμωθεί και ο στοχασμός. Οι ενέργειες του εκπαιδευτικού σχετίζονται με την παρακολούθηση της διδασκαλίας βάσει κριτηρίων, την παροχή ανατροφοδότησης των φοιτητών, τη διατύπωση προτάσεων σε ζητήματα στα οποία πρέπει να εμβαθύνει ο φοιτητής. Από τον στοχασμό είναι δυνατό να προκύψουν οφέλη και δυνατότητες για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη και για τα δύο εμπλεκόμενα μέλη (μέντορα και μαθητευόμενο). Αυτό συμβαίνει, γιατί ο μέντορας δεν ενεργεί στη βάση της άρρητης γνώσης που απέκτησε κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής του εμπειρίας, αλλά αναλαμβάνει παράλληλα το ρόλο του άτυπου εκπαιδευτή και εξωτερικεύει τις ενέργειές του, παρατηρεί τα αποτελέσματα αυτής της εξωτερίκευσης, ανατροφοδοτεί όχι μόνο τον μαθητευόμενο, αλλά ως έναν βαθμό στοχάζεται στον καθιερωμένο τρόπο εργασίας και προβαίνει σε αιτιολόγηση απέναντι στο μαθητευόμενο. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτικοί σύμβουλοι, ως μέντορες θα πρέπει να παρέχουν βοήθεια προς τους φοιτητές με το να:

- παρακολουθούν με ενδιαφέρον και προσοχή (π.χ. βάσει κριτηρίων) την διδασκαλία τους,
- παρέχουν ανατροφοδότηση σχετικά με τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της διδασκαλίας,
- διατυπώνουν προτάσεις σχετικά με ζητήματα για την περαιτέρω παιδαγωγική ανάπτυξη.

3. Μεθοδολογία έρευνας

Η παρούσα περιγραφική, εμπειρική έρευνα έχει ως δείγμα 40 εκπαιδευτικούς και 40 φοιτητές/τριες οι οποίοι παρακολούθησαν επιστημονική ημερίδα του Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Αιγαίου τον Ιούνιο του 2016.

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι:

E1: τα σημαντικότερα κίνητρα για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ως μέντορες,

E2: οι σημαντικότερες ενέργειες από τη μεριά του μέντορα,

E3: οι πιο σημαντικές μέθοδοι συμβουλευτικής μεταξύ μέντορα και φοιτητή,

E4: η πιο κατάλληλη προσέγγιση της πρακτικής για την άσκηση των φοιτητών σε παιδαγωγικά τμήματα,

E5: οι σημαντικότερες λειτουργίες των πρακτικών ασκήσεων για τους φοιτητές.

Εργαλείο συλλογής των δεδομένων αποτέλεσε ερωτηματολόγιο που σχεδιάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας, ενώ ο τρόπος ανάλυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας είναι η

περιγραφική ανάλυση. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε από τους ερευνητές σύμφωνα με τη θεωρία που αναπτύχθηκε παραπάνω και στη συνέχεια ακολούθησε πιλοτική έρευνα σε εκπαιδευτικούς και φοιτητές μέχρι να λάβει την τελική του μορφή που παρουσιάζεται στην παρούσα εργασία.

4. Αποτελέσματα/ ευρήματα

Στη συνέχεια ακολουθεί η παρουσίαση των αποτελεσμάτων από το ερωτηματολόγιο, σύμφωνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών και των φοιτητών/τριών.

Πίνακας 1. Σημαντικά κίνητρα για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ως εκπαιδευτικοί σύμβουλοι

	Εκπαιδευτικοί		Φοιτητές	
	F	F %	F	F %
Ερωτήσεις (δυνατότητα επιλογής πάνω από μια)				
Γιατί θέλουν να μοιραστούν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει με τους φοιτητές.	18	15,79	10	11,62
Για να μεταδώσουν γνώσεις και εμπειρίες που έχουν μέσα από την επαγγελματική τους πορεία.	30	26,32	24	27,91
Γιατί έτσι συμβάλλουν στην ουσιαστική στήριξη μελλοντικών εκπαιδευτικών.	26	22,81	24	27,91
Για να συνεισφέρουν στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης των φοιτητών του Π.Τ.Δ.Ε.	16	14,03	14	16,28
Γιατί με αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν στη δική τους επαγγελματική ολοκλήρωση και ανάπτυξη.	12	10,53	6	6,98
Για να λάβουν βεβαίωση συνεργασίας σε παιδαγωγικό πρόγραμμα.	6	5,26	4	4,65
Για να συνεργαστούν με το Π.Τ.Δ.Ε.	4	3,51	4	4,65
Άλλο.	2	1,75	0	0
Σύνολο	114	100	86	100

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα τα πιο σημαντικά κίνητρα για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ως εκπαιδευτικοί σύμβουλοι είναι για να μεταδώσουν γνώσεις και εμπειρίες που έχουν μέσα από την επαγγελματική τους πορεία (26,32% εκπαιδευτικοί, 27,91% φοιτητές/τριες), καθώς και γιατί έτσι συμβάλλουν στην ουσιαστική στήριξη μελλοντικών εκπαιδευτικών (22,81% εκπαιδευτικοί, 27,91% φοιτητές/τριες).

Φάνηκε ότι τα κίνητρα των βεβαιώσεων συμμετοχής αλλά και η συνεργασία με το

Πανεπιστήμιο δεν είναι στις πρώτες προτεραιότητες των εκπαιδευτικών για συμμετοχή στην πρακτική άσκηση ως εκπαιδευτικοί σύμβουλοι – μέντορες.

Πίνακας 2. Σημαντικότερες ενέργειες από τη μεριά του εκπαιδευτικού συμβούλου

	Εκπαιδευτικοί		Φοιτητές	
	F	F %	F	F %
Ερωτήσεις (δυνατότητα επιλογής πάνω από μια)				
Δημιουργία περιβάλλοντος αποδοχής και δυνατότητα προσωπικής έκφρασης.	16	17,78	20	26,32
Εξωτερίκευση δικών σου σκέψεων, πρακτικών και ενεργειών για τη διευκόλυνση των ασκούμενων φοιτητών.	10	11,11	14	18,42
Φθίνουσα καθοδήγηση σε συνδυασμό με αύξουσα αυτορρύθμιση των ασκούμενων φοιτητών.	16	17,78	4	5,26
Συμβουλευτική στήριξη – ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων.	22	24,44	26	34,21
Ανατροφοδότηση – στοχασμός.	26	28,89	12	15,79
Σύνολο	90	100	76	100

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα οι ενέργειες που θεωρούν σημαντικότερες από τη μεριά του εκπαιδευτικού συμβούλου είναι Συμβουλευτική στήριξη – ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων (24,44% εκπαιδευτικοί, 34,21% φοιτητές/τριες), Δημιουργία περιβάλλοντος αποδοχής και δυνατότητα προσωπικής έκφρασης (26,32% φοιτητές/τριες), Ανατροφοδότηση – στοχασμός (28,89% εκπαιδευτικοί).

Επιπλέον, διαφάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν σημαντική ενέργεια για τους/τις εκπαιδευτικούς συμβούλους – μέντορες να εξωτερικεύουν τις σκέψεις, πρακτικές και ενέργειες για τη διευκόλυνση των ασκούμενων φοιτητών, ενώ από την πλευρά τους οι φοιτητές/τριες δεν δίνουν μεγάλη έμφαση στον ρόλο του μέντορα ως προς τη φθίνουσα καθοδήγηση σε συνδυασμό με αύξουσα αυτορρύθμιση των ασκούμενων φοιτητών.

Πίνακας 3. Σημαντικές μεθόδους συμβουλευτικής μεταξύ εκπαιδευτικού συμβούλου και φοιτητή

	Εκπαιδευτικοί		Φοιτητές	
	F	F %	F	F %
Ερωτήσεις (δυνατότητα επιλογής πάνω από μια)				
Άτυπη συζήτηση σχετικά με την προετοιμασία, το σχεδιασμό, την εφαρμογή και το στοχασμό της διδασκαλίας.	22	25,58	10	13,51

Λεκτική και επικεντρωμένη ανατροφοδότηση σχετικά με τη διδασκαλία.	18	20,93	10	13,51
Γραπτή αναφορά σχετικά με τη διδασκαλία του φοιτητή στη βάση συγκεκριμένων σημείων.	4	4,65	4	5,41
Προγραμματισμένες συναντήσεις για να συζητηθεί η πρόοδος της διδασκαλίας.	20	23,26	26	35,14
Κοινή διατύπωση στόχων και επικεντρωμένη συμβουλευτική πάνω σε αυτούς.	14	16,28	20	27,02
Εξουσιοδότηση ανάληψης ευθύνης, προκειμένου ο ασκούμενος φοιτητής να οργανώσει και να διεξάγει αυτόνομα τη διδασκαλία.	8	9,3	4	5,41
Σύνολο	86	100	74	100

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα οι μέθοδοι συμβουλευτικής μεταξύ εκπαιδευτικού συμβούλου και φοιτητή που θεωρούν πιο σημαντικές είναι Άτυπη συζήτηση σχετικά με την προετοιμασία, το σχεδιασμό, την εφαρμογή και το στοχασμό της διδασκαλίας (25,58% εκπαιδευτικοί), Προγραμματισμένες συναντήσεις για να συζητηθεί η πρόοδος της διδασκαλίας (23,26% εκπαιδευτικοί, 35,14% φοιτητές/τριες), Κοινή διατύπωση στόχων και επικεντρωμένη συμβουλευτική πάνω σε αυτούς (27,02% φοιτητές/τριες).

Οι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν σημαντική μέθοδος συμβουλευτικής τη γραπτή αναφορά σχετικά με τη διδασκαλία του φοιτητή στη βάση συγκεκριμένων σημείων, ενώ από την πλευρά τους οι φοιτητές/τριες δεν θεωρούν τόσο σημαντική την εξουσιοδότηση ανάληψης ευθύνης, προκειμένου ο ασκούμενος φοιτητής να οργανώσει και να διεξάγει αυτόνομα τη διδασκαλία.

Πίνακας 4. Καταλληλότερες προσεγγίσεις της πρακτικής θεωρείτε για την άσκηση των φοιτητών σε Παιδαγωγικά Τμήματα

Ερωτήσεις (δυνατότητα επιλογής πάνω από μια)	Εκπαιδευτικοί		Φοιτητές	
	F	F %	F	F %
Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται μέσα από δειγματικές παρακολουθήσεις στην εφαρμογή όσων έχουν διδαχθεί στο πανεπιστήμιο.	14	15,91	10	12,5
Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται ιδιαίτερα στο γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης και σε τρόπους διδασκαλίας του.	8	9,09	10	12,5

Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται σε συγκεκριμένες δεξιότητες μεθόδων διδασκαλίας προκειμένου να διδάσκουν αποτελεσματικά.	10	11,36	18	22,5
Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται με τέτοιο τρόπο ώστε να αναγνωρίζουν παγιωμένες αντιλήψεις και να υπερβαίνουν εμπόδια προσωπικής και επαγγελματικής τους ανάπτυξης.	12	13,64	12	15
Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται σε συνεργασία με άλλους τοποθετώντας την πρακτική τους σε διάλογο και σε διαπραγμάτευση με άλλους.	20	22,73	14	17,5
Οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται στο να ερευνούν την εκπαιδευτική πράξη, στο να αποστασιοποιούνται και να αναγνωρίζουν εκπαιδευτικά ζητήματα, να συνεισφέρουν στην κοινωνική και στη διδακτική αναδόμηση της διδασκαλίας.	24	27,27	16	20
Σύνολο	88	100	80	100

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα οι προσεγγίσεις της πρακτικής που θεωρούν πιο κατάλληλες για την άσκηση των φοιτητών σε Παιδαγωγικά Τμήματα είναι ότι οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται σε συγκεκριμένες δεξιότητες μεθόδων διδασκαλίας προκειμένου να διδάσκουν αποτελεσματικά (22,5% φοιτητές/τριες), οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται σε συνεργασία με άλλους τοποθετώντας την πρακτική τους σε διάλογο και σε διαπραγμάτευση με άλλους (22,73% εκπαιδευτικοί), οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται στο να ερευνούν την εκπαιδευτική πράξη, στο να αποστασιοποιούνται και να αναγνωρίζουν εκπαιδευτικά ζητήματα, να συνεισφέρουν στην κοινωνική και στη διδακτική αναδόμηση της διδασκαλίας (27,27% εκπαιδευτικοί, 20% φοιτητές/τριες).

Επιπρόσθετα, διαφάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν ιδιαίτερα κατάλληλη την προσέγγιση της πρακτικής άσκησης όπου οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται μέσα από δειγματικές παρακολουθήσεις στην εφαρμογή όσων έχουν διδαχθεί στο πανεπιστήμιο, ενώ σύμφωνα με τους/τις φοιτητές/τριες είναι μικρότερα τα ποσοστά για την προσέγγιση που οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται ιδιαίτερα στο γνωστικό αντικείμενο ειδίκευσης και σε τρόπους διδασκαλίας του.

Πίνακας 5.Σημαντικότερες λειτουργίες πρακτικής άσκησης για φοιτητές/τριες

Ερωτήσεις (δυνατότητα επιλογής πάνω από μια)	Εκπαιδευτικοί		Φοιτητές	
	F	F %	F	F %
Επίγνωση σε σχέση με την ορθότητα επιλογής του επαγγέλματος.	8	8,17	12	12,5
Προσανατολισμός στο σχολικό και εργασιακό περιβάλλον.	18	18,38	26	27,08
Ανάληψη αρμοδιοτήτων εκπαιδευτικού από φοιτητές που σχετίζεται με όλες τις ενέργειες των εκπαιδευτικών γύρω από τη διδασκαλία.	12	12,25	12	12,5
Άσκηση στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τον διδακτικό μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών στόχων.	24	24,45	18	18,75
Άσκηση στην εκπαιδευτική έρευνα πεδίου και στον συνδυασμό θεωρίας και πράξης.	22	22,45	22	22,92
Ανάπτυξη επαγγελματικής στάσης στη βάση του στοχασμού και της αποστασιοποίησης από παγιωμένες προσωπικές θεωρίες.	14	14,3	6	6,25
Σύνολο	98	100	96	100

Σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς και φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην έρευνα οι σημαντικότερες λειτουργίες που έχουν οι πρακτικές ασκήσεις για τους φοιτητές είναι Προσανατολισμός στο σχολικό και εργασιακό περιβάλλον (27,08% φοιτητές/τριες), Άσκηση στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τον διδακτικό μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών στόχων (24,45% εκπαιδευτικοί), Άσκηση στην εκπαιδευτική έρευνα πεδίου και στον συνδυασμό θεωρίας και πράξης (22,45% εκπαιδευτικοί, 22,92% φοιτητές/τριες).

Οι εκπαιδευτικοί δεν θεωρούν σημαντική λειτουργία της πρακτικής άσκησης την επίγνωση σε σχέση με την ορθότητα επιλογής του επαγγέλματος, ενώ για τους/τις φοιτητές/τριες δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική λειτουργία της πρακτικής άσκησης η ανάπτυξη επαγγελματικής στάσης στη βάση του στοχασμού και της αποστασιοποίησης από παγιωμένες προσωπικές θεωρίες.

Συνολικά από την ανάλυση των ερωτηματολογίων διαπιστώθηκε ότι για τους/τις φοιτητές/τριες τα σημαντικότερα κίνητρα για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών ως μέντορες είναι για τη μετάδοση γνώσεων και εμπειρίας, ενώ για τους/τις εκπαιδευτικούς είναι για την ουσιαστική στήριξη των μελλοντικών εκπαιδευτικών. Επιπλέον, οι φοιτητές/τριες υποστηρίζουν ότι οι σημαντικότερες ενέργειες από τη μεριά του μέντορα είναι η συμβουλευτική στήριξη – ανάπτυξη παιδαγωγικών δεξιοτήτων, ενώ για τους/τις εκπαιδευτικούς είναι η ανατροφοδότηση – ο στοχασμός. Ως προς το τρίτο ερώτημα για τις

μεθόδους συμβουλευτικής μεταξύ εκπαιδευτικού συμβούλου και φοιτητή που θεωρούνται πιο σημαντικές, οι φοιτητές/τριες υποστηρίζουν ότι πιο σημαντικές είναι οι προγραμματισμένες συναντήσεις για να συζητηθεί η πρόοδος της διδασκαλίας, ενώ για τους/τις εκπαιδευτικούς είναι η άτυπη συζήτηση σχετικά με την προετοιμασία, το σχεδιασμό, την εφαρμογή και το στοχασμό της διδασκαλίας. Επιπρόσθετα, οι φοιτητές/τριες διατύπωσαν ότι οι προσεγγίσεις της πρακτικής που θεωρούν πιο κατάλληλες για την άσκηση των φοιτητών σε Παιδαγωγικά Τμήματα είναι ότι οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται σε συγκεκριμένες δεξιότητες μεθόδων διδασκαλίας προκειμένου να διδάσκουν αποτελεσματικά, ενώ οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι φοιτητές θα πρέπει να ασκούνται στο να ερευνούν την εκπαιδευτική πράξη, στο να αποστασιοποιούνται και να αναγνωρίζουν εκπαιδευτικά ζητήματα, να συνεισφέρουν στην κοινωνική και στη διδακτική αναδόμηση της διδασκαλίας. Τέλος, οι φοιτητές/τριες τόνισαν ότι οι σημαντικότερες λειτουργίες που έχουν οι πρακτικές ασκήσεις για τους φοιτητές είναι προσανατολισμός στο σχολικό και εργασιακό περιβάλλον, ενώ για τους/τις εκπαιδευτικούς είναι η άσκηση στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και τον διδακτικό μετασχηματισμό των εκπαιδευτικών στόχων.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τη θεωρία (Σοφός, 2015; Τσάρπα, 2020) ο ρόλος του εκπαιδευτικού στηρίζεται στη βάση της σύνδεσης της θεωρίας με την διδακτική πράξη και όχι στην απλή μεταφορά δεδομένων και πληροφοριών που έχουν προεπιλεγεί. Ο εκπαιδευτικός καλείται να «μετασχηματίσει» την ακαδημαϊκή γνώση δηλαδή τις επιστημονικές γνώσεις, θεωρώντας τις, όχι ως αυτοτελείς και δευτερογενείς γνώσεις τις οποίες πρέπει να μεταφέρει στους μαθητές χωρίς καμία παιδαγωγική και διδακτική παρεμβολή, αλλά ως σημείο αναφοράς για τη δημιουργία εκπαιδευτικών περιβαλλόντων εργασίας από όπου θα παραχθούν γνώσεις.

Στην περίπτωση της συγκεκριμένης πρακτικής άσκησης. Ο μέντορας έχει συνήθως το ρόλο του καθοδηγητή – συμβούλου του ασκούμενου φοιτητή με θέματα ενδοσχολικά και ενδοταξιακά. Ο στόχος δηλαδή είναι μέσα από τις πρακτικές αυτές ασκήσεις ο ασκούμενος φοιτητής να μπει στη σχολική πραγματικότητα και να περάσει από τη θεωρία στην πράξη κατανοώντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα μέσα από την αξιοποίηση θεωρητικών σχημάτων. Όλα αυτά που έμαθε κατά τη διάρκεια των σπουδών τα τρία πρώτα χρόνια καλείται τώρα να τα εφαρμόσει και βέβαια στην προκειμένη περίπτωση χρειάζεται τη σωστή καθοδήγηση από ανθρώπους με επαγγελματική εμπειρία και γνώση. Πιο συγκεκριμένα:

α) στο πλαίσιο της συνεργασίας εκπαιδευτικού συμβούλου (μέντορα) -ασκούμενου φοιτητή στη σχολική τάξη ο δάσκαλος μέντορας έχει «δίπλα» του τον ασκούμενο φοιτητή που έχει αναλάβει και του αναθέτει εργασίες που σχετίζονται με την τάξη, κάνει στοχαστικές συζητήσεις μαζί του κατά τη διάρκεια της συνεργασίας, του λύνει απορίες κτλ. Επίσης κατά τη διάρκεια της συνεργασίας και της συμμετοχικής παρατήρησης συζητά με τον ασκούμενο φοιτητή στοιχεία της διδασκαλίας που τυχόν τον προβληματίζουν και θα του επισημαίνει κάποια καίρια σημεία που θα πρέπει να προσέχει και θα πρέπει να εμβαθύνει από τη μελέτη

της βιβλιογραφίας.

β) στη φάση προετοιμασίας και της εφαρμογής της διδασκαλίας από τον ασκούμενο φοιτητή ο μέντορας: α) ακούει τον ασκούμενο φοιτητή πώς σκέφτεται να διδάξει τις μαθησιακές ενότητες που έχει αναλάβει και θα του, β) κάνει προτάσεις/υποδείξεις σύμφωνα με την εμπειρία του ώστε και ο ασκούμενος φοιτητής να καταλάβει καλύτερα το σχεδιασμό και τη διδασκαλία μιας μαθησιακής ενότητας συνδυάζοντας τις ακαδημαϊκές γνώσεις που απόκτησε από τους καθηγητές του Πανεπιστημίου αλλά και την εκπαιδευτική πραγματικότητα των δασκάλων/μεντόρων, γ) παρακολουθεί τον ασκούμενο φοιτητή κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας –Μαθηματικά, Γλώσσα, Ιστορία, Μελέτη Περιβάλλοντος (για τις μικρότερες τάξεις) Φυσική (για τις μεγαλύτερες τάξεις), και κατόπιν, δ) ανατροφοδοτεί διαλογικά (συναδελφικά πλέον), σχετικά με αυτό που αυτοπαρατήρησε και βίωσε ο ασκούμενος φοιτητής, τις δυσκολίες που αντιμετώπισε ο ασκούμενος φοιτητής κατά τη διάρκεια της διδακτικής πράξης, του προτείνει ενέργειες για την επαγγελματική ανάπτυξη του ή λύσεις και εναλλακτικές τεχνικές μάθησης. Τέλος, ο κάθε μέντορας γράφει μια «έκθεση» για τον ασκούμενο φοιτητή που έχει αναλάβει (Σοφός, 2015).

Από τα αποτελέσματα της περιγραφικής, ποσοτικής ανάλυσης διαπιστώνεται ότι τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι φοιτητές/τριες του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αιγαίου, θεωρούν ότι ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως συμβούλου - μέντορα στην Πρακτική Άσκηση είναι ιδιαίτερα σημαντικός και πολυδιάστατος για τη διευκόλυνση και καθοδήγηση των φοιτητών/τριών στην ένταξη της μεντορείας στο πλαίσιο των πρακτικών ασκήσεων στα Παιδαγωγικά Τμήματα.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Habermas, J. (1973). ErkenntnisundInteresse, Suhrkamp, Frankfurt/M, 1973 andMollenhauer, K. TheorienzumErziehungsprozess. Zur Einfuhrung in erziehungswis- senschaftliche Fragestellungen. 3. Aufl, Munchen, Juventa.
- Manchester Metropolitan University (n.d.). Mentoring guidelines. Ανακτήθηκεαπό: https://www2.mmu.ac.uk/media/mmuacuk/content/documents/human-resources/a-z/guidance-procedures-and-handbooks/Mentoring_Guidelines.pdf
- Nohl, H. (1963). Die padagogische Bewegung in Deutschland und ihre Theorie. Aufl. Frankfurt/ M.: Klostermann, 1963 and Langenfeld, M. Einfuhrung in die theoretische Padagogik, Klett, Heidelberg.
- Watzlawick, P. u.a. (1972). Menschliche Kommunikation. Formen, Storungen, Paradoxien. 3. Aufl. Bern, Wien, Stuttgart, West-Berliner Verlag.
- Μάρκου, Σ. (2010). Νεαροί μέντορες: ενδοσχολικά προγράμματα mentoring: Στο: «Επιστήμες της Αγωγής», τεύχος 1/2010. Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης, Κρήτη.
- Μετοχιανάκης, Η. (1999). Εισαγωγή στην Παιδαγωγική, τ.Α', Ιδίου, Ηράκλειο.

- Νόμος 3848/2010. Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού – καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις.
- Σαλβαράς, Γ., (2013). Μεντορική. Παιδαγωγική και διδακτική καθοδήγηση. Γρηγόρης, Αθήνα.
- Σοφός, Α. (2015). Σχεδιάζοντας σενάρια διδασκαλίας για την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Ολιστικό μοντέλο διερευνητικής και στοχαστικής πρακτικής για την ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού στο πλαίσιο της μεντορείας, Γρηγόρης, Αθήνα.
- Τσάρπα, Ι. (2020). Η συμβολή της Μετασχηματίζουσας Μάθησης στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης (Δ.Β.Μ.) των εκπαιδευτικών ως μέντορες για την Πρακτική Άσκηση των φοιτητών/τριών. Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Αδημοσίευτα στοιχεία από Μεταδιδακτορική έρευνα.
- Φραγκούλης, Ι. & Βαλκάνος, Ε. (2011). Η συμβολή του mentoring στην εκπαίδευση ενηλίκων: Διερεύνηση αντιλήψεων εκπαιδευτών ενηλίκων σε σχέση με την αξιοποίηση του mentoring στο πλαίσιο άσκησης του εκπαιδευτικού τους έργου στο: Δια Βίου Μάθηση: Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.